La vida dels difunts

Per PepMaria el dv., 14/06/2019 - 17:03

La Sarah acaba de morir i en Maurice, el seu amant, se sent desconcertat. Sent “l’absolut de la seva mort”.

“Fa una setmana em bastava dir-li: ‘Te’n recordes d’aquella primera vegada que no tenia ni un shilling amb què fer funcionar el comptador del gas?’ perquè l’escena se’ns presentés instantàniament a tots dos. Ara només jo podia veure-la. Ella havia perdut tots els nostres records per sempre, i era com si en morir m’hagués desposseït d’una part de mi mateix. Estava perdent la meva individualitat. Era la primera fase de la meva pròpia mort, els records caient a terra un rere l’altre com a membres gangrenats.” Graham Greene, El final de la aventura Edhasa, Barcelona 1985, p.187.

La mort dels que estimem i amb els qui compartim records genera una perillosa “gangrena” per la via de l’absència de l’altra part dels nostres records. Això és especialment dolorós quan els qui moren han tingut relacions íntimes amb nosaltres: pares, parella... i molt especialment fills o filles. La gangrena del record s’estén al present, perquè el record el porto al cor (en la profunditat del meu ésser); i és des del cor que afronto la meva relació amb la realitat i la vida presents.

Més endavant a la novel·la, en Maurice - que no creu en la vida després de la mort- sent que segueix estimant la Sarah, i això no li quadra amb la seva idea (“raonable”) que no es pot estimar els morts com si estiguessin vius:

“He de ser raonable, em deia tot pujant les escales. Ja fa temps que va morir la Sarah: no es continua estimant amb aquesta intensitat sinó als vius, i ella no està viva, no pot estar-ne. Seria absurd creure que està viva. Ja estirat, vaig tancar els ulls i em vaig esforçar a ser raonable.” Graham Greene, El final de la aventura Edhasa, Barcelona 1985, p.244.

En aquests paràgrafs (i de fet al llarg de tota la novel·la) Greene descriu la profunda ferida que significa constatar, per una banda, que la mort dels qui estimo és una gangrena interior; i per l’altra, que aquest amor segueix estant molt viu fins i tot quan ha passat el temps. El missatge de Greene encarnat en l’experiència d’en Maurice es podria resumir en forma de pregunta: estem condemnats a la gangrena?

Jo crec que hi ha una cura per intentar evitar aquesta gangrena: creure i actuar com si l’altra part dels meus records estigués viva, i estimar els difunts amb la intensitat de l’amor als vius. Però aleshores es planteja una pregunta: és irracional intentar aquesta cura?

En primer lloc, és important constatar que la cura respon a un desig/aposta pre-racional: el desig de ser feliç, de menar una vida sense gangrenes, i per tant apostar per actuar com si els morts estimats seguissin vius.

I en segon lloc, crec que essent un desig/aposta pre-racional, és alhora no irracional. Perquè si hi ha vida després de la mort o no n’hi ha és quelcom que no podem demostrar ni racionalment ni científicament.

Si, doncs, aposto per secundar aquest desig pre-racional i no irracional, i resulta que poc a poc la gangrena es va aturant, que vaig reconciliant-me amb el meu record i amb el meu present ¿quines raons puc adduir per abandonar aquesta cura?

Notem que aquesta aposta pel “com si estiguessin vius” no implica la certesa que ho estiguin: es tracta d’una aposta, no d’una certesa. Però segurament val la pena fer l’aposta... si ajuda a frenar la gangrena. És en aquest sentit que interpreto la dita del mestre budista Shantideva: “El culte a un Buda viu i a un Buda extingit són idèntics i donen fruit.” (La marxa cap a la llum XI, 40).

.....

“Algo se muere en el alma cuando un amigo se va.
…Cuando un amigo se va y va dejando una huella
que no se puede borrar.

(…) Ese vacío que deja el amigo que se va
es como un pozo sin fondo que no se vuelve a llenar …”

Sevillana

· “El cor té les seves raons, que la raó no coneix: ho constatem en mil coses... És el cor que sent Déu i no la raó. En això consisteix la fe: Déu sensible al cor, no a la raó.” B. Pascal Pensaments Article IV nn. 277-278 (L. Brunschvicg)

.....

· Per què he d’optar: per buscar cures que aturin la gangrena o per adherir a un determinat discurs?

· A part de la mort d'un ésser estimat, davant de quines altres gangrenes interiors sento que el cor em convida a intentar una cura?

· Quins discursos sobre l'existència o inexistència de Déu generen gangrenes? Quins les aturen?